

Antonii Rzheuskyi,
 PhD of Social Communications, Doctoral Student of the
 National Academy of Management of Culture and Arts
Natalia Kunanets,
 Doctor of Social Communications, Professor of the
 Department of Information Systems and Networks
 Lviv Polytechnic National University

Electronic information resources of libraries of classical universities of Ukraine

A research of websites of scientific libraries of classical universities of Ukraine was conducted. The purpose of the study is to determine the information resources that libraries provide to their users in quarantine and martial law conditions. The study made it possible to determine the list of information resources presented on library websites: electronic catalog, electronic archive of scientific works of university employees (institutional repository), full-text databases and resources available on open platforms, own full-text collections, page on the Facebook social network, page on the social network Instagram, page on the social network Twitter, Telegram channel, YouTube channel, new arrivals, virtual exhibitions, virtual tours, digests, book trailers, audio books, longreads. A comparative analysis of the information resources of the libraries of classical universities of Ukraine was carried out, which made it possible to determine the leader library in providing the largest list of information resources. It turned out to be the library of Sumy State University.

Keywords: electronic information resources; library; quarantine restrictions; martial law; website; social networks

References

1. Kaliberda N., Yasinska O. & Pivniuk O. (2016). Elektronni informatsiini resursy v systemi bibliotechno-informatsiinoho obsluhovuvannya naukovoï biblioteky. *Bibliotechnyi visnyk*, 6, pp. 21—28.
2. Konoval L. (2017). Elektronni bibliotechno-informatsiini resursy v suchasnykh naukovykh komunikatsiïakh. *Bibliotechnyi visnyk*, 6, pp. 48.
3. Savchenko Z. (2010). Formation and use of electronic information scientific and educational resources. *ITLT*, 18 (4). Available at: <https://doi.org/10.33407/itlt.v18i4.316>.
4. Levchenko N. (2018). Elektronni resursy biblioteky v informatsiinomu zabezpechenni navchalnoho protsesu. *Visnyk Knyzhkovoï palaty*, 10, pp. 27—30.
5. *Naukova biblioteka Natsionalnoho universytetu "Kyievo-Mohylianska akademiia" : vebсайт.* (2023). Available at: <https://library.ukma.edu.ua/>.
6. *Naukova biblioteka Prykarpatskoho natsionalnoho universytetu imeni Vasylia Stefanyka : vebсайт.* (2023). Available at: <http://lib.pnu.edu.ua/>.
7. *Biblioteka Sumskoho derzhavnoho universytetu : vebсайт.* (2023). Available at: <https://library.sumdu.edu.ua/uk/>.
8. *Naukova biblioteka Odeskoho natsionalnoho universytetu imeni I. I. Mechnykova : vebсайт.* (2023). Available at: <http://lib.onu.edu.ua/>.
9. *Tsentralna naukova biblioteka Kharkivskoho natsionalnoho universytetu im. V. N. Karazina : vebсайт.* (2023). Available at: <http://www-library.univer.kharkov.ua/ukr/>.
10. *Naukova biblioteka Zaporizkoho natsionalnoho universytetu : vebсайт.* (2023). Available at: <http://library.zntu.edu.ua/>.
11. *Naukova biblioteka Lvivskoho natsionalnoho universytetu imeni Ivana Franka : vebсайт.* Available at: <https://www.lnlibrary.lviv.ua/>.
12. *Naukova biblioteka Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu : vebсайт.* (2023). Available at: <http://library.khmnu.edu.ua/>.
13. *Biblioteka Kryvorizkoho natsionalnoho universytetu : vebсайт.* (2023). Available at: <http://lib.knu.edu.ua/>.

Надійшла до редакції 6 березня 2023 року

З АРХІВУ КНИЖКОВОЇ ПАЛАТИ УКРАЇНИ

УДК 050(477)''197'' : 63](045)
 DOI: 10.36273/2076-9555.2023.3(320).42-48

Лариса Дояр,
 кандидатка історичних наук, доцентка,
 завідувачка Державного архіву друку
 Книжкової палати України,
 e-mail: arkhiv@ukrbook.net
 ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0789-2462>

Сільськогосподарська тематика як пріоритетний зміст друкованої періодики УРСР 1970-х років

Статтю підготовлено в межах реалізації наукового дослідження Книжкової палати України "Друковані видання України 1970-х рр.: тематичні та змістовні пріоритети". Розвідка продовжує авторські праці, присвячені вивченню вітчизняних книг і періодики. Використовуючи метод контент-аналізу, авторка

опрацювала видавничий загал Радянської України, що виходив упродовж 1970-х рр. і розкривав теми, дотичні до проблем розвитку сільського господарства в тогочасній республіці.

Стаття ґрунтується на матеріалах наукового походження та призначення, а саме: дослідженнях Української ордену Трудового Червоного Прапора сільськогосподарської академії (збірники наукових праць "Інтенсифікація сільськогосподарського виробництва", "Дослідження в тваринництві"); Українського науково-дослідного інституту зрошуваного землеробства (Республіканський міжвідомчий тематичний науковий збірник "Зрошуване землеробство"); Українського науково-дослідного інституту розведення і штучного осіменіння великої рогатої худоби (Республіканський міжвідомчий тематичний науковий збірник "Розведення та штучне осіменіння великої рогатої худоби"); Українського науково-дослідного інституту птахівництва (Республіканський міжвідомчий тематичний науковий збірник "Птахівництво"); Українського науково-дослідного інституту садівництва (Республіканський міжвідомчий тематичний науковий збірник "Садівництво"); дослідженнях регіональних установ, як-от: Полтавського науково-дослідного інституту свинарства, Ворошиловградської (нині — Луганської) обласної державної сільськогосподарської дослідної станції, Львівського зоотехнічно-ветеринарного інституту та інших установ.

Виявляючи головні напрями й тенденції видавничого руху УРСР, авторка дійшла висновку, що в досліджуваній період сільськогосподарська тематика посідала пріоритетне місце. Наукові праці з оголошеної тематики охоплювали весь спектр галузевих проблем як землеробства, так і тваринництва. Окрім того, сільськогосподарські розвідки окресленого періоду позначено інноваційними підходами до пошуку шляхів подолання недоліків аграрного виробництва, зростання кількості та покращення якості виробленої в УРСР сільськогосподарської продукції.

Ключові слова: книги; періодика; збірники наукових праць; Міністерство сільського господарства УРСР; сільськогосподарські інститути (академічні та науково-дослідні)

Постановка проблеми. Починаючи від доби енеоліту (IV—III тис. до н. е.) і впродовж подальших тисячоліть сільське господарство на теренах України розвивалося безперервно. Родючі землі, їхня помірна вологість, м'який клімат, вдале географічне розташування на перетині торговельних шляхів сприяли перетворенню українських земель на житницю для багатьох сусідніх народів. Ці переваги водночас спричинили й появу агресивних намірів щодо українських земель: бажання їх загарбати та привласнити фігурує на всіх етапах нашої історії, починаючи від доби Середньовіччя.

Серед науковців, які досліджували проблеми сільського господарства в Україні, вагоме місце посідали радянські вчені, котрі працювали у 1970-х рр., коли республіка намагалася перейти від екстенсивного до інтенсивного методу сільськогосподарського виробництва. Набуток останніх, власне, і став предметом пропонованої розвідки.

Аналіз досліджень і публікацій. Пріоритетні позиції сільськогосподарської тематики у вітчизняних друках 1970-х рр. є очевидними. В історіографії української радянської науки сільськогосподарській галузі відведено одне з найповажніших місць, що віддзеркалено у фундаментальних працях, виданих республіканським видавництвом "Українська радянська енциклопедія" (УРЕ) упродовж 1950—1980-х рр.

Інформацію щодо розвитку сільського господарства в УРСР уміщено в універсальних ("Українська радянська енциклопедія", "Україн-

ський радянський енциклопедичний словник") і спеціальних виданнях УРЕ ("Енциклопедія народного господарства Української РСР", "Енциклопедія сільського господарства Української РСР", "Радянська енциклопедія історії України"). Серед сучасних дослідників історії сільського господарства в Радянській Україні останнім часом фігур ують М. Семененко [1] та О. Кор зун [2] Окрім того, порушену тематику широко висвітлено в численних підручниках і навчальних посібниках з історії України.

Спираючись на наявну бібліографію та працюючи в межах плану науково-дослідної роботи Книжкової палати України, авторка поставила за мету провести контент-аналіз друкованої періодики УРСР 1970-х рр., присвяченої сільськогосподарській тематиці.

Виклад основного матеріалу дослідження. Аналізований період, у контексті сільськогосподарської проблематики, зазнав суттєвого впливу тогочасних партійних рішень. Зокрема, у науковому збірнику Української сільськогосподарської академії "Інтенсифікація сільськогосподарського виробництва" було зазначено, що "головний шлях збільшення виробництва сільськогосподарських продуктів — це послідовна інтенсифікація сільського господарства на базі механізації, електрифікації і хімізації виробництва, а також широкий розвиток меліорації в зонах з несприятливими природними умовами" [3, с. 3—4]. Виконуючи завдання Компартії та радянського уряду, науковці 1970-х рр. вивчали питання інтенсифікації овочівництва [3, с. 75—83], тваринництва

[3, с. 90—104, 135—139, 140—144, 145—151], організації виробництва та використання кормів [3, с. 84—89].

Важливим напрямом сільськогосподарських досліджень стала проблема виведення нових порід худоби. Про схрещування вітчизняних чорно-рябих корів із бугаями абердин-ангуської та шаролецької порід, бугаями-заплідниками м'ясних порід йшлося у збірнику Львівського зоотехнічно-ветеринарного інституту [4, с. 72—80, 100—111]. Учені також опікувалися проблемами збереження племінного фонду свиней великої білої породи [4, с. 92—99] і досліджували питання впливу промислового схрещування свиноматок великої білої та інших порід свиней із кнурами ландрас на забійні та м'ясні якості їхніх нащадків [4, с. 200—204].

Ефективність промислового схрещування великої рогатої худоби вивчали й на Луганщині [5, с. 137—148, 215—224]. У контексті нового породотворення науковці розглядали морфологічні характеристики та питання лікування сільськогосподарських тварин [6, с. 22—24, 25—28, 29—34, 45—47, 84—88, 126—129, 160—162].

Над розв'язанням зазначеної проблеми працював Український науково-дослідний інститут розведення і штучного осіменіння великої рогатої худоби, що підпорядковувався Міністерству сільського господарства Української РСР. Результатом його діяльності стали щорічні республіканські міжвідомчі тематичні наукові збірники, що виходили доволі великим, як для наукової літератури, накладом у 1 тис. примірників. НДІ було організовано 1975 р. на базі Центральної дослідної станції штучного осіменіння сільськогосподарських тварин, що розташовувалася в м. Бровари, та Київської дослідної станції тваринництва "Терезине" [7, с. 3]. Від часу утворення установа виконувала функції науково-методичного центру з розведення й штучного запліднення великої рогатої худоби в Україні. Науковці інституту досліджували господарсько-біологічні особливості окремих порід, їх придатність до поширення в різних природних зонах та областях республіки; розробляли ефективні методи поліпшення наявних і створення нових типів та порід великої рогатої худоби, пристосованих до умов тогочасної промислової технології; удосконалювали форми й методи селекційно-племінної роботи з урахуванням поглибленої спеціалізації та міжгосподарської кооперації; вивчали способи зберігання сперми бугаїв-заплідників та зразки апаратури для штучного осіменіння [7, с. 3].

Потрактуючи породу як "основну ланку науково-технічного прогресу в тваринництві", українські радянські вчені ставили перед собою завдання працювати "з типами, лініями і родинами по всіх планових породах" [7, с. 8]. Зокрема, щодо червоної степової породи планували завершити роботу зі створення запорізького, донецького та кримського типів худоби з підвищеним рівнем молочності та живої ваги. Одночасно розглядали питання з виведення жирномолочних типів великої рогатої худоби через "прилиття крові англєрської та джерсейської порід" [7, с. 8].

У 1970-х рр. на державних племінних станціях України діяло понад 770 плідників жирномолочних закордонних порід, а саме: англєрської, айширської, джерсейської, монбельярдської, голштино-фризької, червоної датської [7, с. 9]. Їхнім біоматеріалом упродовж 1973—1976 рр. було запліднено майже 2 млн українських корів і телиць. У процесі розведення чорно-рябої худоби активно використовували завезених голландських бугаїв [7, с. 12—15]. Водночас тогочасні українські селекціонери-тваринники намагалися всіляко підтримати сіру українську породу, наполягаючи на її особливому значенні для розвитку м'ясного скотарства в республіці [7, с. 54—58].

Визначальним напрямом у зміцненні сільського господарства УРСР було свинарство. Зусиллями вчених Полтавського науково-дослідного інституту свинарства в Україні було досягнуто високого рівня концентрації та спеціалізації цієї галузі. За твердженням Б. Білоусова, В. Деревінського та інших фахівців, її було переведено на промислову основу [8, с. 3]. Насамперед дослідники прагнули підвищити швидкість і м'ясність свиней [9, с. 13—17]. Націлені на цей результат, науковці працювали над розв'язанням проблеми вигодовування тварин. Зокрема, працівник Запорізької обласної сільськогосподарської дослідної станції, кандидат сільськогосподарських наук Б. Шаталін досліджував роль сої в раціоні свиней та, спираючись на високий вміст сирого протеїну (39%) і жиру (20%) у цій культурі до її ефективності її використання у вирощуванні поросят [8, с. 9—15]. За твердженням науковця, вживання сої суттєво знижувало витрати на вигодовування тварин, які після відлучення від материнського молока досягали ваги 17 кг [8, с. 15]. Щодо вмісту жиру в м'ясі свиней, то його рівень суттєво підвищувався, коли раціон на 45% складався з картопляного крохмалю, тобто українські радянські науковці наполягали на тому, щоб свиней годували "запареною картоплею" [8, с. 20].

Як доводила тогочасна наука, економічний дохід від свинарства як тваринної галузі безпосередньо залежав від застосування вітамінних комплексів. Працівники Полтавського науково-дослідного інституту свинарства дійшли висновку, що завдяки використанню вітамінів на кожному поросяті можна додатково отримати від 1 до 5 крб доходу [8, с. 41]. Виходячи з цих розрахунків, вони радили вводити в раціон моркву, трав'яне борошно люцерни, хвойне борошно тощо.

Оскільки поголів'я свиней в Українській РСР зростало шаленими темпами (упродовж 1968—1972 на 35%), перед науковцями й практиками галузі постало питання виробництва кормів [8, с. 47]. Загалом, вартість кормів було визнано "основним видом затрат у свинарстві" [8, с. 48]. Як зазначав працівник Полтавського НДІ свинарства, кандидат сільськогосподарських наук А. Семенов, витрати на корми в собівартості приросту свиней залежали від трьох чинників, а саме: забезпеченості свинарства повноцінними кормами; якості кормів, правильності їх поєднання в раціоні тварин та ефективності використання під час відгодівлі; підготовки кормів із врахуванням породи свиней [8, с. 49]. Окрім того, значне зниження собівартості приросту свиней спостерігалось в господарствах, які використовували корми власного виробництва.

У вирішенні проблеми виробництва м'яса вагоме місце посідало птахівництво. На науковому рівні це питання розробляли вчені Українського науково-дослідного інституту птахівництва (УНДІП). У досліджуваний період пріоритетними напрямками стали питання селекції [10, с. 20—28] і штучного запліднення індичок [10, с. 47—54]; вирощування на м'ясо каченят [10, с. 75—79] та гусенят [10, с. 79—83]. Науковці УНДІП вивчали проблему імунізації курей для збільшення продуктивності [10, с. 88—92]. Водночас слід зазначити, що куряча (м'ясна, яєчна) тематика за кількісним показником балансувала на рівні індичої, але суттєво перевищувала "гусино-качині" теми. Якщо вирощуванню курей-бройлерів на сторінках спеціалізованого видання профільного НДІ впродовж 1974 р. було присвячено 13 статей, промислового розведенню індиків — 10, то питанням сільськогосподарського виробництва гусей і качок — 3 і 4 дослідження відповідно [10—11]. Загалом, українське радянське птахівництво, на думку В. Лук'янової, значно більше, ніж інші галузі сільського господарства, наблизилося до промислового виробництва [11, с. 3]. Його розвитку, зазначала кандидатка сільськогосподарських наук, по-

сприяло створення 1964 р. чіткої та злагодженої системи республіканського птахопрому [11, с. 3].

Ключовою проблемою землеробства в аналізований період стало завдання підготовки ґрунтів для отримання високих врожаїв. Це питання активно вивчали співробітники Науково-дослідного інституту зрошуваного землеробства, що видавав власний науковий збірник [12, с. 3—5, 17—23, 29—33, 34—39, 44—49].

Варто наголосити, що проблеми стану та якості ґрунтів, їх впливу на продуктивність рослинної галузі сільського господарства республіки фігурували не лише в рільництві, а й у садівництві. Учені Українського науково-дослідного інституту садівництва вивчали питання утримання ґрунту в садах [13, с. 8—14], його підживлення на дерново-підзолистих землях Полісся України [13, с. 20—24], впливу ґрунтових умов на ріст і продуктивність волоського горіха [13, с. 76—80]. Проблема підготовки ґрунту, безумовно, була супутньою в розв'язанні питань селекції нових сортів у ягідниках і садах, про що свідчать дослідження, присвячені розведенню на Закарпатті малини зарубіжної селекції [13, с. 62—66]; отриманню другого покоління смородинно-агурсового гібрида [13, с. 66—68]; вирощуванню зимових сортів яблунь на Донбасі [13, с. 42—48]; впливу добрив на врожайність яблунь у Криму [13, с. 3—8] тощо.

Огляд сільськогосподарської тематики у друкованій періодиці УРСР 1970-х рр. буде неповним, якщо оминати увагою тогочасні спеціалізовані виробничі журнали. Одним із них був технічний щомісячник "Сільське будівництво". Часопис як друкований орган Міністерства сільського господарства УРСР та Українського міжколгоспного об'єднання по будівництву (Укрміжколгоспбуду) видавали з 1 січня 1951 р. у Києві. До 1956 р. журнал виходив українською та російською мовами, а від 1957 р. — лише українською; упродовж досліджуваного періоду мав сталу ціну за примірник (30 коп.). Станом на 1978 р. наклади коливалися в межах 13 600—14 100 примірників щомісячно. Щодо накладів 1975 р. показник знизився майже вдвічі, що, на наш погляд, пояснювалося вузькою спеціалізацією та винятково виробничою спрямованістю цього друкованого органу, попри те, що від початку існування його позиціонували як "щомісячний популярний технічний журнал". За контентом "Сільське будівництво", безумовно, являло собою видання технічного змісту, але популярним його можна було називати лише в контексті поширення серед людей з інженерною

освітою чи принаймні з інженерним досвідом. Від опрацьованих авторкою академічних тематичних збірок часопис вирізнявся переважно зовнішніми ознаками: форматом друку, обов'язковою наявністю суспільно-політичного розділу з переможними реляціями та вимогами до подання матеріалу (зокрема, відсутністю посилаць). Проте, як і наукові видання, журнал містив шифри Універсальної десятикової класифікації (УДК), розлогі аналітичні матеріали, подані в таблицях, описи проведених дослідів і випробувань, детальні технічні креслення тощо.

Сфера сільського будівництва була запорукою успішного розвитку аграрного господарства республіки, адже на неї покладали завдання організації всього галузевого функціонала. Виходячи з цього, на шпальтах "Сільського будівництва" в рубриці "Промислове і виробниче будівництво" постійно обговорювали питання утворення на селі великих агропромислових комплексів. Зокрема, кандидат архітектури Н. Щукіна міркувала над вибором ділянок для їх спорудження [14, с. 11—12], а інженери Запорізького філіалу інституту "Укрколгоспроект" В. Мажара, Н. Токарев, В. Кошовий аналізували схему пологового відділення, розрахованого на 170 корів [14, с. 12—13]. Як повідомляв інженер І. Дубинін, проектувальники Львівського філіалу інституту "Укрколгоспроект" розробили комплекс на 800 дійних корів [15, с. 10—11]. Він складався з двох корівників розміром 21 x 81 м і передбачав безприв'язне утримання тварин на високій підстилці та в боксах; приміщення також було обладнано вентиляційними камерами й мало входні тамбури. Окремо зазначалося, що проект комплексу розробляли з урахуванням умов Львівської області, де тварин годують грубими кормами, сінажем, силосом і комбікормами [15, с. 10].

Провідну тему журнального контенту 1970-х рр. становило індивідуальне будівництво, спрямоване на поліпшення умов сільських трударів. Говорячи сучасною мовою, зазначена проблема була топовою й фактично не зникла зі сторінок щомісячника "Сільське будівництво". Наприклад, директор УкрНДПцивільсьбуду М. Мельников яскраво змалював "прообрази сіл майбутнього", подавши відповідні пояснення та креслення [16, с. 20—22]. З його статті дізнаємося, що в тогочасній Україні було збудовано 14 експериментально-показових сіл, які за рівнем умов праці та побуту наближалися до міських. Серед зазначених населених пунктів фігурували села: Кодаки, Циблі, Трушки Київської обл.;

Кошманівка Полтавської обл.; Коробки Херсонської обл.; Половинкине Ворошиловградської обл.; Єлизаветівка Донецької обл.; Пирогівці Хмельницької обл.; Кам'янки Тернопільської обл.; Кам'янка Миколаївської обл.; Шляхова Вінницької обл.; Шабо Одеської обл. [16, с. 20]. Розбудова цих населених пунктів передбачала наявність громадських центрів і прилеглої до них житлової забудови. Основу архітектурної організації становило "регулярне планування з прямолінійною схемою вулиць", до того ж враховували особливості конкретної місцевості, її рельєфу, клімату, господарської насиченості тощо. З опорою на ці принципи створювали замкнені озеленені простори у степовій зоні (село Коробки на Херсонщині), за межі населених пунктів виносили транзитні магістралі, повздож яких створювали захисні зелені смуги (село Кам'янки на Тернопільщині). В організації побутових умов на території експериментально-показових сіл УРСР дотримувалися принципу комплексної забудови, а саме: укрупнені блоковані та кооперовані будинки, де одночасно розміщували сільраду, правління колгоспу, місцеву пошту, телеграф і телефон (як у селі Трушки, що на Київщині), Будинок культури, адміністративний блок села й торговельний центр із промисловою, продуктовою крамницями та їдальнею (проект, що різною мірою зреалізований у селах Коробки на Херсонщині, Кам'янки на Тернопільщині, Половинкине на Ворошиловградщині, Шляхова на Вінничині).

На тлі загальнореспубліканських проєктів дописувачі журналу "Сільське будівництво" ретельно вивчали особливості регіональної забудови. Зокрема, інженер І. Марчук дослідив проблему довговічності споруд в умовах занадто вологих Карпат [17, с. 21—22].

У рубриці "Перебудова і благоустрій" кандидат архітектури З. Моїсеєнко подав проєкти житлових будинків для індивідуального будівництва на селі [18, с. 18—20]. Останні увійшли до переліку типових, що були видані УкрНДПцивільсьбудом 1977 р. Суголосно з ними розв'язували питання гарячого водопостачання в сільській місцевості, для чого пропонували облаштовувати геліосистеми на покрівлях будинків. У колективній статті кандидатів технічних наук О. Ферта, В. Хаванського та інженера М. Рабіновича йшлося про розроблення геліосистеми гарячого водопостачання для 12-квартирного житлового будинку робітників Отрадівської птахофабрики у селі Болгарка Одеської області [18, с. 20—21]. Як приймачі сонячної енергії

винахідники застосували геліоводонагрівачі з одношаровим склінням й алюмінієвими панелями розмірами 1,2 x 0,6 x 0,04 м і загальною площею близько 75 м². Геліоприймачі встановлювали рядами на металевих опорних конструкціях, які з допомогою анкерних болтів зв'язували з плитами покриття плоскої покрівлі будинку. Враховуючи кліматичні умови Півдня, проект став успішним.

Організацію індивідуального будівництва на селі інженер О. Григоренко пропонував здійснювати на індустріальній основі [19, с. 18—19]. Це передбачало подолання проблеми нестачі (тогочасний попит перевищував пропозицію вдвічі) будівельних матеріалів для спорудження житла колгоспників. Архітектор С. Казьмін надавав індивідуальним сільським забудовникам фахові поради щодо озеленення садиб [20, с. 20—21].

Висновки. Підсумовуючи результати дослідження, наголосимо, що сільськогосподарська тематика на сторінках друкованої періодики УРСР 1970-х рр. вирізнялася широким колом

фахових питань, спрямованих на зростання всіх галузевих показників. Від стану розвитку сільського господарства України, без перебільшення, залежала харчова безпека держави. Тож проблема переведення галузі на реї промислового виробництва, науково-технічної організації праці, отримання високих врожаїв на ріллі та продуктивності у тваринному комплексі, безумовно, мала стратегічне значення.

Важливою висновковою констатацією до проведеного дослідження є виняткова україномовність сільськогосподарської періодики УРСР. Українська мова була єдиновживаною як у продовжуваних виданнях (республіканських міжвідомчих тематичних наукових збірниках науково-дослідних інститутів і більшості регіональних наукових установ), так і в періодичних (журнальних) виданнях. Враховуючи, що 1970-ті рр. в історії України було позначено тотальною русифікацією, збереження та розвиток україномовного контенту в науковому й виробничому сегментах республіканської періодики мали неабияке значення.

Список посилань

1. Семененко М. Г. Вплив хімізації сільського господарства УРСР наприкінці 50-х—60-х років минулого століття на стан здоров'я сільського населення (історіографія проблеми). Історичний архів. Наукові студії : зб. наук. пр. Миколаїв : ЧДУ ім. Петра Могили, 2014. Вип. 13. С. 157—163.
2. Корзун О. В. Сільськогосподарська дослідна справа в Україні в роки Другої світової війни (1939—1945) : монографія / НААН, ННСГБ, Ін-т історії аграр. науки, освіти та техніки ; наук. ред. В. А. Вергунов. Вінниця : Твори, 2019. 440 с.
3. *Інтенсифікація* сільськогосподарського виробництва. Наукові праці. Вип. 26 / [за ред. члена-кореспондента ВАСГНІЛ, д-ра екон. наук, професора І. Н. Романенка]. Київ : Українська сільськогосподарська академія, 1970. 174 с.
4. *Дослідження по зоотехнії*. Т. 1 / [відп. ред. проф. С. В. Стояновський]. Львів : Львівський сільськогосподарський інститут, 1970. 221 с.
5. *Достиження науки — на поля и фермы Ворошиловградщини*. Вип. 2 / [отв. ред. канд. сельхоз. наук И. И. Кириченко]. Ворошиловград : Донбасс, 1970. 240 с.
6. *Наукові праці УСГА. Дослідження в тваринництві*. Вип. 38 / [відп. ред. доцент А. М. Жадан]. Київ : Українська сільськогосподарська академія, 1970. 200 с.
7. *Розведення та штучне осіменіння великої рогатої худоби*. Вип. 9 / [відп. ред. І. В. Смирнов]. Київ : Урожай, 1977. 79 с.
8. *Свинарство*. Вип. 21 / [відп. ред. Ф. К. Почерняєв]. Київ : Урожай, 1974. 106 с.
9. *Свинарство*. Вип. 20 / [відп. ред. Ф. К. Почерняєв]. Київ : Урожай, 1974. 109 с.
10. *Птахівництво*. Вип. 17 / [відп. ред. В. Д. Лук'янова]. Київ : Урожай, 1974. 109 с.
11. *Птахівництво*. Вип. 18 / [відп. ред. В. Д. Лук'янова]. Київ : Урожай, 1974. 116 с.
12. *Зрошуване землеробство*. Вип. 9 / [відп. ред. О. О. Собко]. Київ : Урожай, 1970. 110 с.
13. *Садівництво*. Вип. 26 / [відп. ред. А. І. Шепельський]. Київ : Урожай, 1978. 82 с.
14. *Сільське будівництво*. 1978. № 10. 24 с.
15. *Сільське будівництво*. 1978. № 12. 24 с.
16. *Сільське будівництво*. 1978. № 2. 24 с.
17. *Сільське будівництво*. 1978. № 5. 24 с.
18. *Сільське будівництво*. 1978. № 6. 24 с.
19. *Сільське будівництво*. 1978. № 8. 24 с.
20. *Сільське будівництво*. 1978. № 9. 24 с.

Larysa Doiar,

PhD of Historical Sciences, Associate Professor, Head
of the State Printing Archive of the Book Chamber of Ukraine**Agricultural subjects as a priority content of printed publications
of the USSR in the 1970s**

The presented article was prepared as part of the research project of the Book Chamber of Ukraine "Printed editions of Ukraine in the 1970s: thematic and content priorities". Intelligence continues the author's works devoted to the study of domestic book printing and periodicals. Using the method of content analysis, the author processed the publishing of Soviet Ukraine, which was published during the 1970s and contained topics related to the problems of agricultural development in the republic at that time. This article is written on materials of scientific origin and purpose, namely: studies of the Ukrainian Order of the Red Banner of Labor of the Agricultural Academy (collections of scientific works "Intensification of agricultural production", "Research in animal husbandry"), Ukrainian Research Institute of Irrigated Agriculture (Republican interdepartmental thematic scientific collection "Irrigated Agriculture"), Ukrainian Research Institute of Cattle Breeding and Artificial Insemination (Republican interdepartmental thematic scientific collection "Cattle breeding and artificial insemination"), Ukrainian Research Institute of Poultry (Republican interdepartmental thematic scientific collection "Poultry"), Ukrainian Research Institute of Horticulture (Republican interdepartmental thematic scientific collection "Horticulture"), researches of regional institutions, such as: Poltava Research Institute of Pig Breeding, Voroshilovgrad (now Luhansk) Regional State Agricultural Research Station, Lviv Zootechnical and Veterinary Institute, etc. In general, establishing the key directions and revealing the trends of the printing and publishing movement of the Ukrainian SSR, the author came to the conclusion that agricultural topics occupied a priority place in the latter. Scientific works on the stated subject covered the entire range of branch problems of both agriculture and animal husbandry. In addition, agricultural explorations of the studied period were affected by innovative approaches in the search for ways to overcome the existing shortcomings of agricultural production, increase the quantity and improve the quality of agricultural products produced in the Ukrainian SSR.

Keywords: publications; periodicals; collections of scientific works; Ministry of Agriculture of the Ukrainian SSR; agricultural institutes (academic and research)

References

1. Semenenko M. H. (2014). Vplyv khimizatsiyi sil's'koho hospodarstva URSR naprykintsy 50 -kh—60-kh rokiv mynuloho stolittya na stan zdorov'ya sil's'koho naseleння (istoriohrafіya problemy). *Istorychnyy arkhiv. Naukovi studiyi : zb. nauk. pr.* Mykolayiv: CHDU im. Petra Mohyly, 13, pp. 157—163.
2. Korzun O. V. (2019). *Sil's'kohospodars'ka doslidna sprava v Ukrayini v roky Druhoyi svitovoyi viyny (1939—1945) : monohrafіya.* Vinnytsya: Tvory.
3. *Intensyfikatsiya sil's'kohospodars'koho vyrobnytstva. Naukovi pratsi. Vyp. 26.* (1970). Kyiv: Ukrayinska sil's'kohospodars'ka akademiya.
4. *Doslidzhennya po zootekhnii. T. 1.* (1970). L'viv: L'vivs'kyy sil's'kohospodars'kyy instytut.
5. *Dostyzhennya nauky — na polya y fermy Voroshylovhradshchyny. Vyp. 2.* (1970). Voroshylovhrad: Donbass.
6. *Naukovi pratsi USHA. Doslidzhennya v tvarynnytsvi. Vyp. 38.* (1970). Kyiv: Ukrayinska sil's'kohospodars'ka akademiya.
7. *Rozvedennya ta shtuchne osimeninnya velykoyi rohatoyi khudoby. Vyp. 9.* (1977). Kyiv: Urozhay.
8. *Svynarstvo. Vyp. 21.* (1974). Kyiv: Urozhay.
9. *Svynarstvo. Vyp. 20.* (1974). Kyiv: Urozhay.
10. *Ptakhivnytstvo. Vyp. 17.* (1974). Kyiv: Urozhay.
11. *Ptakhivnytstvo. Vyp. 18.* (1974). Kyiv: Urozhay.
12. *Zroshuvane zemlerobstvo. Vyp. 9.* (1970). Kyiv: Urozhay.
13. *Sadivnytstvo. Vyp. 26.* (1978). Kyiv: Urozhay.
14. *Sil's'ke budivnytstvo.* (1978), 10.
15. *Sil's'ke budivnytstvo.* (1978), 12.
16. *Sil's'ke budivnytstvo.* (1978), 2.
17. *Sil's'ke budivnytstvo.* (1978), 5.
18. *Sil's'ke budivnytstvo.* (1978), 6.
19. *Sil's'ke budivnytstvo.* (1978), 8.
20. *Sil's'ke budivnytstvo.* (1978), 9.

Надійшла до редакції 6 лютого 2022 року